

14. Скороходько Е.Ф. Сучасна англійська термінологія. Київ : Український інститут лінгвістики і менеджменту, 2002. 76 с.

15. Фурт Д.В. Особливості перекладу термінів фінансової сфери українською мовою з англійської. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*, 2019. № 39. Том 3. С. 89–93. URL: http://vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v39/part_3/Filologi39_3.pdf (дата звернення: 25.10.2021).

УДК 811.161.2*276.6:61

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2021.19.2.22>

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ АНАТОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ-МЕТАФОР НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

TRANSLATION OF ANATOMICAL TERMS-METAPHORS ON THE MATERIAL OF ENGLISH AND UKRAINIAN LANGUAGES

Лисенко Н.О.,

orcid.org/0000-0001-8607-2213

кандидат філологічних наук, доцент,

*доцент кафедри фундаментальної та мовної підготовки
Національного фармацевтичного університету*

Дорошина Л.Ф.,

orcid.org/0000-0002-0199-4372

кандидат філологічних наук, доцент,

*доцент кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій
Національної академії Національної гвардії України*

У статті розглядаються особливості перекладу анатомічних термінів-метафор на матеріалі англійської та української мов. Уточнено теоретичні засади вивчення термінологічної метафори в сучасному мовознавстві, проаналізовано роботи Ю. Бражук, Н. Цісар, Г. Усик та Т. Кириленко, Ю. Макаренко та І. Ткаченко, у результаті чого виокремлено класифікаційні ознаки метафоричних бінарм, що входять до шару анатомічної термінології. Уперше запропоновано комплексну класифікацію анатомічних бінарм-термінів (серед критеріїв – джерело метафоризації, лексико-семантичний тип модифікатора метафоричного терміна, вид перекладацької трансформації, особливості структури), виявлено специфіку відтворення бінарм-термінів у перекладацькому аспекті. Досліджуються способи метафоризації, наведено провідні групи модифікаторів.

Із-поміж 25 000 аналізованих термінів виокремлено 112 анатомічних метафоричних бінарм-термінів, серед яких 21 сполука належить до семантичного класу «частини споруди». Зокрема, в статті розглянуто такі бінарми-терміни, як *вікно вуха, ворота легені, ворота нирки, ворота яєчника, вікно завитки, вікно присінка, вікно аортальне*, що є однією з найчисленніших груп серед досліджуваних термінів. Розглянуто також бінарми, що належать до семантичного поля «рослинний світ» (*очне яблуко, очний відросток*). Уперше здійснено порівняльний аналіз термінів-метафор під час англо-українського перекладу (ураховуючи їх латинський відповідник як першооснову) із застосуванням семно-компонентного аналізу на матеріалі Нового англо-українського українсько-англійського медичного словника (2020 р.) та Латинсько-українського тлумачного словника клінічних термінів (2016 р.). Описано перекладацькі трансформації, за основу взято класифікацію В. Карабана. Семно-компонентний аналіз проведено із застосуванням одинадцятитомного Словника української мови, за яким установлюються первинне лексичне значення, трансформації і перерозподіл сем, розвиток конотативного компонента. Як перспективний напрям для подальших наукових розвідок обираємо аналогічне дослідження патоанатомічної термінології.

Ключові слова: термін-метафора, метафорична бінарма, анатомічна метафора, семно-компонентний аналіз, модифікатор.

The article considers the peculiarities of the translation of anatomical terms-metaphors on the material of English and Ukrainian languages. Theoretical bases of studying of terminological metaphor in modern Linguistics are specified and analyzed in the works of Yu. Brazhuk, N. Tsisar, G. Usyk and T. Kyrylenko, Yu. Makarenko and I. Tkachenko; as a result the classification designations of metaphoric binaries in anatomic terminology have been separated. For the first time a complex classification of anatomical binary terms was proposed (among the criteria – the source of metaphorization, lexical-semantic type of modifier of the metaphorical term, type of translation transformation, structure features), the specifics of reproduction of binary terms in translation aspect were revealed. The ways of metaphorization are investigated, the leading groups of modifiers are given.

Among the 25000 analyzed terms, 112 anatomical metaphorical binary terms were founded, among which 21 compositions of words belong to the semantic class “part of the structure”. In particular, the article considers such binary terms as ear window, lung gate, kidney gate, ovarian gate, curl window, vestibule window, aortic window, which is one of the most

numerous groups among the studied terms. Binaries belonging to the semantic field “plant world” (eyeball, eye process) are also considered. For the first time, a comparative analysis of metaphorical terms in the English-Ukrainian translation (taking into account their Latin equivalent – as a primary basis) using seed-component analysis on the material of the New English-Ukrainian Ukrainian-English Medical Dictionary (2020) and Latin-Ukrainian explanatory dictionary of clinical terms (2016). Translation transformations are described, the classification of V. Karaban omisarov is taken as a basis. Seed-component analysis was performed using the eleven-volume Dictionary of the Ukrainian language, which establishes the primary lexical meaning, transformations and redistribution of seeds, the development of the connotative component. As a promising area for further scientific research, we choose a similar study of pathoanatomical terminology.

Key words: term-metaphor, metaphorical binary, anatomical metaphor, seed-component analysis, modifier.

Постановка проблеми. Наука є специфічним видом людської діяльності й спрямована на отримання нових теоретичних та практичних знань про закономірності розвитку природи, суспільства й мислення. Сьогодні питання потенціалу наукової метафори в усіх галузях залишається актуальним, зокрема під час реалізації номінативної функції.

З одного боку, сучасна медична термінологія української мови належить до найбільш прогресивної категорії лексичного складу, що зумовлено безпрецедентною активізацією в галузі медичних розробок і впровадженням нових методів лікування, використанням новітніх технологій та апаратури; з іншого – термінологічний інструментарій медицини, зокрема анатомії, формувався протягом багатьох століть на власному мовному ґрунті, вбираючи численні запозичення. Нині він не становить абсолютно замкненої системи і не може бути досліджений без зіставлення з латинською мовою – універсальною мовою всіх медиків світу, якою укладено Terminologia Anatomica (TA) – загальновизнана міжнародна класифікація та стандарт анатомічної номенклатури.

Кожна метафора, зокрема й метафора-термін, є наслідком розумово-мовної діяльності людини і під час творення спирається на сукупність пресупозитивних фонових знань, маркованих особливостями національного світосприйняття. Звідси виникає потреба в порівняльному аналізі трансформацій значення під час перекладу медичної метафоричної лексики з латинської мови англійською та українською мовами, а також англо-українського перекладу.

Актуальність наукової розвідки зумовлена відсутністю комплексного дослідження анатомічних метафоричних бінарм-термів, яке б поєднувало семно-компонентний аналіз, що пояснює появу метафоричного значення в українській мові, порівняльний аналіз аналогічного явища метафоризації в латинській мові, оскільки тип перенесення може бути успадкованим саме з неї, з вивченням специфіки трансформацій під час перекладу англійською мовою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тема медичної термінологічної лексики є акту-

альною площиною для численних досліджень сучасних вітчизняних мовознавців. Серед тем, які привертають увагу лінгвістів, – історичний аспект становлення й розвитку медичної лексики (Г. Дидик-Меуш, В. Німчук В. Передрієнко), діалектний складник (Я. Вакалюк), лексика окремих підсистем (Р. Стецюк – кардіологія, І. Корнейко – радіологічна медицина, О. Петрова – шкірні хвороби, Т. Лепеха – судово-медична термінологія, Н. Місник – клінічна термінологія); греко-латинські медичні терміни (Г. Краковецька), перекладацькі трансформації у процесі латинсько-англійського (О. Беляєва та М. Малащенко) та українсько-англійського (Ю. Макаренко та І. Ткаченко) перекладів

Окремий напрям досліджень – вивчення процесів метафоризації в медичних термінах (Ю. Бражук, Н. Цісар, Г. Усик та Т. Кириленко). Проте ці роботи мають констативний характер і не містять детального семно-компонентного аналізу.

Постановка завдання. Так, еквіваленти анатомічних термінів-метафор в українській, англійській та латинській мовах (міжнародна номенклатура) вимагають усебічного дослідження. **Мета роботи** – виявити особливості англо-українського перекладу анатомічних термінів-метафор, провести семно-компонентний аналіз термінологічних метафоричних бінарм на матеріалі Нового англо-українського українсько-англійського медичного словника (2020 р.) та Латинсько-українського тлумачного словника клінічних термінів (2016 р.).

Виклад основного матеріалу. Особливості семантичної структури складників метафоричної сполуки можуть бути з’ясовані лише за допомогою детального аналізу складу відповідного загальноовживаного слова.

У сучасній лінгвістиці існує загальна тенденція розглядати значення слова як складну структуру, як багатошаровий комплекс [13; 12]. Розроблення проблеми семантичної структури слова представлено в роботах мовознавців В. Калашника, М. Філона, Н. Бойко, В. Іващенко, Ю. Теглівець та ін.

Розглянувши сучасні концепції семантичної структури загальноовживаного слова, погоджуємося з концепцією щодо трикомпонентної побудови лексичного значення, яка складається з дено-

тата, сигніфіката й конотата, а також із підходом щодо поділу конотата на чотири компоненти (емоційний, експресивний, оцінний і стилістичний).

Кожне слово містить указівку на суміжні ряди слів і значень. Широке коло асоціацій, пов'язане з певним словом, у психології має назву асоціативного поля. Ш. Баллі вважає, що кожному слову відповідає асоціативне поле. Асоціації, що супроводжують слово, можуть бути близькими і далекими [1, с. 151].

Психологічний термін «асоціативне поле» співвідноситься з поняттям семантичного поля, або семантичного оточення. Один із варіантів семантичного оточення слова – співвідносні з ним слова, тобто такі, що вступають у валентні співвідношення.

Отже, шлях до утворення бінарми (непоширеної метафори) – порушення звичайної валентності, або «порушення категорії вірогідності появи наступного елемента» [2, с. 14]. Бінарма – «з'ясування потенційних, але не реалізованих можливостей мови, розширення можливостей реалізації того чи іншого слова» [2, с. 15].

Заумовиреалізації цих можливостей невалентні стосунки в метафорі переходять у валентні. Під час метафоротворення виділяють два елементи: перший – головне, номінативне, попереднє, пряме значення слова, що зазнає метафоризації; другий – похідне, вторинне, образне, нове значення.

Компоненти значень контактують із різними семантичними оточеннями, оскільки є носіями спільної ознаки, завдяки якій автор метафори співвідносить два різні предмети, об'єкти. Через своє семантичне оточення слова пов'язуються вторинною валентністю завдяки тому, що збіглися компоненти семантичних оточень. Під час декодування метафори іншим суб'єктом через вторинну валентність простежується вже метафорична валентність.

У бінармі, як правило, одне зі слів є модифікатором (те, що вживається в переносному значенні), друге – модифікованим. Під час утворення бінарми «вікно вуха» використовуються такі первинні значення: *вухо* – «орган слуху й рівноваги в людини та хребетних тварин // зовнішня хрящова частина органу слуху; вушна раковина» [11, I, с. 553] та *вікно* – «отвір для світла й повітря в стіні приміщення (хати, вагона тощо), куди вставлена рама з шибками // отвір певного призначення в споруді, агрегаті, машині» [11, I, с. 473]. Спільний компонент значень лексем бінарми для виникнення вторинної валентності – *отвір*. Підставою для утворення бінарми є як зовнішня подібність, так і функції (бути каналом для потрапляння звуків і, відповідно, інформації).

Мова медицини як одна з найдавніших сфер людської діяльності неодноразово потрапляла до кола уваги лінгвістів.

Медична лексика є однією з найдавніших професійних термінологій, що формувалася як на власній мовній основі, так і за допомогою активного запозичення, засвоюючи все те, що виробила світова цивілізація. Медична термінологія є складною системою, що постійно змінюється, вдосконалюється, оновлюється.

Наукові розвідки щодо процесів метафоризації в медичних термінах становлять окрему ланку досліджень. Зокрема, аналіз метафоричного компонента в медичній термінології (на матеріалі анатомічних і клінічних термінів) проводить Ю. Бражук [4]. Авторка наводить провідні тематичні групи, що стають базою для метафоризації, подеколи порівнює відібрані приклади з міжнародною медичною термінологією, проте не вдається до детального семно-компонентного аналізу.

В аналогічному дослідженні Н. Цісар розглядає джерела метафоризації в медичній термінології (як-от подібність об'єктів, які порівнюються, зіставляються; функційна схожість та перенесення за зовнішньою подібністю та функційною схожістю) з лексико-семантичними групами слів, що стали базою утворення термінів [15, с. 64].

Також дослідниця окремо розглядає термінобіноми та трикомпонентні терміни, намагаючись застосувати класичний семно-компонентний аналіз, однак обмежується переліком сем до виникнення метафоричної валентності, не вдаючись до пояснення їх руху та перерозподілу.

Лексико-семантичний підхід до класифікації метафоричних термінів пропонують Г. Усик та Т. Кириленко, поділяючи їх на антропологічні та неантропологічні.

До антропологічних метафоричних термінів автори уналежнюють терміни, метафоричною основою яких є людина та частини тіла людини, якості людини, рухи, постава, предмети одягу тощо – усе, що стосується людини.

Відповідно, до неантропологічних метафоричних термінів цілком логічно філологині зараховують терміни, метафоричною основою яких є об'єкти, які оточують людину. До таких термінів належать, наприклад, терміни, метафоричною основою яких є назви тварин та їх частин тіла, природні об'єкти, рослини, ландшафт, будівлі, споруди та їх частини, транспорт тощо. На думку дослідниць, у фаховій мові медицини переважають неантропоморфізми [14, с. 63].

Досліджуючи англійські медичні метафори, Г. Усик та Т. Кириленко не оминають увагою й структурну характеристику та виділяють моделі

«метафора+термін» і «термін+метафора», а з морфологічної точки зору виокремлюють конструкції «іменник+іменник» і «іменник+прикметник». Однак дослідження має констативний характер, не містить семно-компонентного аналізу, зіставлення семантичних процесів в українській та англійській мовах не проводиться, порівняння з міжнародною номенклатурою також відсутнє.

Отже, наразі немає ґрунтовного дослідження, яке б усебічно описувало процеси виникнення метафоричної валентності в медичній терміносистемі, зокрема в анатомічній термінології, порівняльний аналіз еквівалентів метафоричних термінів-бінарм в українській, англійській та латинській мовах (міжнародна номенклатура) також не проводився.

Медична наука, практика й медична освіта є інтернаціональними за своєю сутністю й потребують загальноприйнятої, зрозумілої та загально-визнаної мови. Такою мовою є латина. Не менше значення має й використання в державній системі охорони здоров'я, освіті, наукових публікаціях, медичних документах єдиної, офіційної термінології державною мовою.

Аналіз спеціальної літератури доводить, що в сучасному перекладознавстві є низка підходів щодо класифікації трансформацій у процесі перекладу термінів.

Ю. Макаренко та І. Ткаченко працюють саме над перекладом англійських медичних термінів: «медичну термінологію можливо перекладати за допомогою транскодування (транскрипція та транслітерація), калькування, описового перекладу, варіантним відповідником, добром еквівалента. Через певні розбіжності граматичної та синтаксичної будови двох мов під час перекладу перекладачеві часто доводиться використовувати різноманітні трансформації» [8, с. 269].

Далі автори наводять приклади типового перекладу: «зокрема, медичні терміни, що належать до тематичної підгрупи медичні препарати, перекладаються за допомогою таких способів:

1) транскодування: *cyclooxegenasa* – циклооксигеназа, *diclofenac* – диклофенак;

2) добір еквівалента: *analgesic agents* – болезаспокійливий, *opioid* – синтетичний наркотичний препарат» [8, с. 269].

Для перекладу анатомічних термінів Ю. Макаренко та І. Ткаченко пропонують застосовувати такі способи:

1) транскодування та добір відповідника: *lateral ligament* – латеральна зв'язка;

2) добір еквівалента: *calcaneofibular ligament* – п'яткова малогомілкова зв'язка;

3) описовий переклад: *mucosal* – що відноситься до слизової оболонки [8, с. 269].

На жаль, автори не деталізують способи та не наводять окремо приклади перекладу метафоричних бінарм.

В. Калашник зазначає, що переклад медичних термінів зводиться до знаходження відповідних одиниць у мові перекладу чи до утворення складного терміна з використанням арсеналу терміноелементів, які існують у мові. Тоді як у деяких авторів, як зауважує дослідник, створюється помилкове враження про «глобальність» цього правила, що переноситься на всі випадки вживання термінів греко-латинського походження. Практика ж свідчить про наявність у медичній термінології великої кількості «хибних друзів перекладача», тобто слів, які мають подібну форму, але різне значення. У такому разі термін класичного походження, який існує в одній мові, може створити враження того, що подібний за формою й із тим же значенням термін існує в усіх мовах, і автори вдаються до його транслітерації, не підозрюючи про наявність інших варіантів [5, с. 329]. Уважаємо, що описана ситуація є вкрай негативним явищем, може нівелювати зусилля сучасних представників медичної галузі, які прагнуть визнання широкою науковою спільнотою за межами України.

В. Карабан виділяє три основні види перекладу метафоричних термінів: 1) метафоричним словом, яке має такий самий або дуже подібний характер образності; 2) метафоричним словом, що має інший характер образності; 3) неметафоричним словом, що передає тільки денотативний зміст англійського метафоричного слова, а не образність [6, с. 204].

Цілком погоджуємося з автором. Наприклад, анатомічний бінарний термін *очне яблуко* перекладається англійською *eyeball* (очний м'яч), латиною – *bulbus oculi* (очна цибулина). Тут спостерігаємо переклад метафоричним словом, що має подібний характер образності (за основу перенесення береться подібність форми). Також наводяться терміни *очний відросток* (латиною – *processus orbitalis*, англійською – *orbital process*) та *хребетний канал* (латиною – *canalis vertebralis*, англійською – *vertebral canal*), у яких тип метафоричного перенесення залишається незмінним.

Отже, розгляд семантичних процесів, що відбулися під час утворення анатомічних метафоричних термінів-бінарм в українській мові, порівняння з англійським еквівалентом та міжнародним варіантом в ТА вважаємо пер-

спективною темою для дослідження і пропонуємо власну класифікацію способів виник-

нення та особливостей перекладу анатомічних термінів-метафор:

I. Джерело метафоризації.			
Зовнішня подібність		Функційна схожість	
II. Лексико-семантичний тип модифікатора метафоричного терміна			
Антропоморфні та зооморфні бінарми	Фітоморфні метафори	Бінарми предметної сфери	Геоморфні бінарми
III. Вид перекладацької трансформації за В. Карабаном [6].			
IV. Структура.			
Іменник+прикметник		Іменник+іменник	

Метафори, що належать до семантичного класу «світ предметів», – найчисленніша група серед анатомічних медичних термінів. Як модифікатор у таких одиницях використовуються назви предметів побуту, приміщень, споруд та їх частин, знарядь праці, одягу та механізмів та їх складників. Типовим варіантом для виникнення є зовнішня подібність та функційна схожість.

Із-поміж 25 000 аналізованих термінів нами виокремлено 112 анатомічних метафоричних бінарм-термінів. Серед них у 21 сполученні модифікатором є назва споруди або її частини. Наприклад, кілька варіантів метафоричної валентності утворюють лексеми *ворота* та *вікно*.

В українській мові генетивні метафоричні бінарми-терміни *ворота м'яза*, *ворота легені*,

ворота нирки, *ворота яєчника* побудовані на функційній схожості. Первинне значення лексеми **ворота** – «проїзд або прохід в огорожі між будівлями тощо, а також ворітниця, що його закривають; брама». Також до словникової кодифікації внесено похідне значення, побудоване на переносі «місце входу до органа або виходу з органа нервових волокон, кровоносних і лімфатичних судин» [11, I, с. 741]. Підставою для створення метафоричної валентності стала здатність бути отвором та впускати / випускати, наприклад, повітря в легені чи рідину в нирках.

В англійському та латинському (за міжнародною номенклатурою) термінах спостерігаємо такі схеми метафоризації: «*hilum (ворота)* + назва органа» та «*hilum (ворота)* + відносний прикметник».

ТА	<i>hilum pulmonis</i>	<i>hilum renale</i> (іменник+прикметник)	<i>hilum ovarii</i>
Англ.	<i>hilum of lung</i>	<i>hilum of kidney</i>	<i>hilum of ovary</i>
Укр.	<i>ворота легені</i>	<i>ворота нирки</i>	<i>ворота яєчника</i>

Переклад українською мовою здійснюється за допомогою генетивних метафор та метафоричним словом, що має подібний характер образності.

На функційній схожості побудовані метафоричні сполуки *вікно аортальне*, *вікно завитки*,

вікно присінка. У лексемі *вікно*, що є модифікатором, актуалізується сема «отвір певного призначення в споруді, агрегаті, машині» [11, I, с. 671], завдяки чому виникає метафорична валентність.

ТА	<i>fenestra cochleae</i>	<i>fenestra vestibule</i>	<i>fenestra aortica</i>
Англ.	<i>cochlear window</i>	<i>vestibular window</i>	<i>aortic window</i>
Укр.	<i>вікно завитки</i>	<i>вікно присінка</i>	<i>вікно аортальне</i>

У латинській мові в генетивних метафорах використовується схема «іменник вікно + назва органа», а бінарма *fenestra aortica* побудована за схемою «назва органа + відносний прикметник», в англійській мові всі біноми побудовані за схемою «прикметник + іменник вікно», утворений від назви органа. Про популярність конструкції стверджує і К. Недбайло: «Англійські іменники можуть ставати у перекладі прикметниками, а англійські прикметники – іменниками» [9, с. 3]. Так, переклад українською мовою здійснюється за допомогою генетивних

метафор та метафоричним словом, що має подібний характер образності.

Висновки. Метафоризація є одним з універсальних способів пізнання дійсності. Наукова метафора – поліфункціональне явище.

Терміни-метафори є важливим чинником розуміння національної специфіки мовного бачення навколишнього світу, пов'язані з культурою народу й відображають результати його пізнавальної діяльності.

Для аналізу способів виникнення та особливостей перекладу анатомічних термінів-метафор пропону-

ється класифікація, яка враховує джерело метафоризації (зовнішню подібність чи функційну схожість), лексико-семантичний тип модифікатора метафоричного терміна (виділяються антропоморфні, зооморфні та дендроморфні метафори, бінарми

предметної сфери, геоморфні бінарми), вид перекладацької трансформації, особливості структури.

Як перспективний напрям для подальших наукових розвідок обираємо аналогічне дослідження патоанатомічної термінології.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Балли Ш. Французская стилистика. Москва : Иностр. лит., 1961. 394с.
2. Басилая Н. Семасиологический анализ бинарных метафорических словосочетаний. Тбилиси : Изд-во Тбил. ун-та, 1971. 78 с.
3. Беляева О. Латинсько-український тлумачний словник клінічних термінів. Київ : ВСВ «Медицина», 2016. 222 с.
4. Бражук Ю. Метафоричний компонент у медичній термінології (на матеріалі анатомічних і клінічних термінів). *Studia Linguistica*. 2012. Вип. 6. С. 224–228.
5. Калашник В., Корнейко І., Пилипенко М. Проблеми перекладу медичної термінології Людина та образ у світі мови : вибрані статті. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2011. С. 328–333.
6. Карабан В. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової та технічної літератури на українську мову. Част. 2. Вінниця : Нова книга, 2001. 324 с.
7. Комиссаров В. Лингвистика перевода. Москва : Международные отношения, 1980. 168 с.
8. Макаренко Ю., Ткаченко І. До проблеми перекладу медичних термінів у науковому англійському медичному тексті. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. Вип. 21. С. 268–271
9. Недбайло К. Транспозиції частин мови в перекладі з англійської мови на українську (на матеріалі художніх текстів) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.16. Київ. 2009. 20 с.
10. Новий англо-український українсько-англійський медичний словник. Київ : Арії. 2020. 480 с.
11. Словник української мови: В 11-ти томах. Київ : Наукова думка, 1970–1980.
12. Стернин И. Проблемы анализа структуры значения слова. Воронеж : Изд-во Воронеж. ун-та, 1979. 156 с.
13. Телия В. Роль человеческого фактора в языке: Язык и картина мира. Москва : Наука, 1988. 215 с.
14. Усик Г., Кириленко Т. Метафора як спосіб утворення медичної термінології. *Advanced Linguistics*. 2020. № 5. С. 62–67
15. Цісар Н. Метафора в медичній терміносистемі. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми української термінології». 2005. № 538. С. 63–67.